

Samenvatting

‘Van Visser naar Multipurpose Maritiem Ondernemer’ was een van de vier langetermijnambities van het Visserij Innovatie Platform (2007-2011). Die ambitie is nog steeds inzet van InnovatieNetwerk op visserijgebied. De uitdaging hierbij is het verbreden van het businessmodel van de visserij naar andere activiteiten op zee, om zo de economische basis ervan te verbreden.

Uit eerdere InnovatieNetwerk-rapporten komt naar voren dat het in de Nederlandse situatie voor vissersschepen het meest voor de hand ligt om zich te richten op privaat en publiek marien onderzoek en nearshore-activiteiten. Marien onderzoek geeft over het algemeen een lagere return dan offshore-activiteiten voor de gas-, olie- en groene-energiesector (windmolens), maar de markt voor marien onderzoek groeit snel en stelt lagere eisen aan schip en bemanning. De offshore-markt geeft een hogere return, maar stelt daarbij hogere eisen aan het schip en de bemanning. In dit rapport is daarom ook deze markt meegenomen.

In het onderzoek “Multipurpose zeegaand platform – Een vaartuig waarmee óók kan worden gevisd” (InnovatieNetwerk, 2013) is een businesscase en rekenmodel ontwikkeld waarmee een visserijondernemer zich een oriënterend beeld kan vormen van de kosten en baten bij een combinatie van verschillende maritieme activiteiten.

Om deze businesscase verder te verfijnen en het rekenmodel te kunnen voorzien van accurate data, heeft maritiem adviesbureau Koers & Vaart B.V. op basis van gesprekken met marktpartijen, openbaar bronnenonderzoek, kennis van de scheepsbouw en maritieme marktsegmenten, een overzicht gemaakt van de marktsegmenten, sloopstypen, sloopnieuwbouwprijzen, totale kosten, dagtarieven

en rendementen voor de verschillende scheepstypen en bijbehorende activiteiten.

Conclusies en aanbevelingen

Multipurpose maritiem ondernemerschap vraagt niet alleen om technologische aanpassingen aan schepen en andere competenties van de bemanning, maar ook om nieuwe vormen van ondernemerschap. Verder is samenwerking binnen de sector belangrijk om de visserijsector te positioneren als aantrekkelijke aanbieder, maar ook om onderhandelingskracht te creëren ten opzichte van de klanten.

De offshoresupport voor olie & gas – inclusief diving, seismic support en windparksupport – is een markt met interessante kansen voor een multipurpose zeegaand platform. De tarieven zijn goed. Er worden wel hoge eisen gesteld aan schip en bemanning en technische systemen. Maar de drempel voor toetreding is minder hoog dan vaak gedacht. Een uitdaging bij de bedrijfsvoering is wel dat de meeste activiteiten en de hoogste tarieven in deze markt in het zomerseizoen vallen, wat ook het beste visseizoen is.

Technische systemen zoals Dynamic Positioning (DP), bewegingsgecompenseerde (Knuckleboom) kranen en offshoretogangssystemen bieden absoluut meerwaarde in de offshore- en windparksupport. Het is echter de vraag of de grootte van het schip en de mate van inzet van deze technische systemen gedurende het hele jaar deze investering(en) rechtvaardigen.

Een zeegaand platform dat diving support-activiteiten kan ondersteunen, is een interessante optie. De vislieren kunnen bijvoorbeeld ingezet worden bij vierpuntsankering. Wel dient het schip te beschikken over voldoende kraancapaciteit en dekruimte. Ook bij de aanleg van windparken zijn er mogelijkheden voor schepen zonder DP of andere complexe technische systemen, zoals het zoeken naar niet-geëxplodeerde munitie (UXO) en andere onderzoeksactiviteiten.

Hoewel deze markt aanzienlijk kleiner is, bieden de ondersteuningsactiviteiten voor de overheid ook goede kansen. Vanwege bezuinigingsmaatregelen staat de overheid namelijk meer open voor samenwerking met het maritieme bedrijfsleven dan voorheen. Uit het onderzoek blijkt bovendien dat deze samenwerking tot aanzienlijke kostenbesparing bij de overheid kan leiden, doordat de inzetbaarheid van eenheden sterk toeneemt.

Aanbevolen wordt om het concept van het multipurpose zeegaand platform in overleg met potentiële nieuwe gebruikers nader uit te werken tot een concreet ontwerp met een bijbehorende functionele en technische specificatie. Omdat het in dit rapport gaat om ontwikkeling van nieuwe activiteiten vanuit het visserijbedrijfsleven, is het visserijbedrijf in dit stadium de enige al zeker gestelde klant voor het platform. Dat betekent dat het investeringsplaatje moet passen binnen de bedrijfsvoering van de visserij.

Een meerjarig commitment van de nieuwe gebruiker geeft de mogelijkheid om het ontwerp aan te passen aan zijn specifieke behoeften.

Voor de reder is dit interessant als zekerheid bij de financiering. Deze nieuwe gebruiker kan ook een mede-investeerder worden in het nieuwe platform en kan zorgdragen voor een grotere inzetbaarheid van het platform op jaarbasis.

In een vroeg stadium dienen heldere keuzes gemaakt te worden inzake bemanningseisen en de wijze van inzet van het platform. De neiging bestaat om het multipurpose zeegaand platform in te willen zetten voor alle mogelijke additionele activiteiten. In de praktijk zal het platform echter waarschijnlijk voor twee of drie additionele activiteiten voor langere perioden ingezet worden. Hierdoor worden omsteltijden beperkt en wordt de inzetbaarheid op jaarbasis verhoogd.

Ondersteuning bij offshore-olie- en gasactiviteiten is aantrekkelijk om mee te starten, vanwege de huidige grote vraag op dit marktsegment. Op termijn lijken onderhoudswerkzaamheden voor windparken tegen lage kosten ook hoge ogen te gooien, vanwege de groeiende prijsdruk in dit segment en de voorziene kosteneffectiviteit van het platform.

Naar voren is gekomen dat er in de offshoremarkt ruimte is voor schepen met een lengte van 40 tot 50 meter. De innovatie-uitdaging is om de techniek zoals deze nu op grotere schepen is geïnstalleerd, (kosten)effectief aan te passen voor relatief eenvoudige modulaire toepassing op kleinere schepen. Daarom wordt aanbevolen om met systeemintegrators en leveranciers van complexe technische systemen – zoals kranen, lieren, offshoretoegangssystemen en voortstuwingsystemen – op zoek te gaan naar alternatieve oplossingen voor bestaande systemen. Modulaire opbouw geeft daarbij de mogelijkheid om per opdracht snel alleen de daarbij benodigde techniek te installeren, waardoor de benodigde dekruimte beperkt kan blijven. Hierdoor worden de mogelijkheden voor de inzet van middelgrote schepen in het offshoresegment aanzienlijk verbeterd en kunnen de kosten voor eindgebruikers verder dalen.

Ten slotte zullen overheidsregelgeving en -procedures ruimte moeten geven aan deze nieuwe manier van vissen en het uitvoeren van ander-soortige werkzaamheden. De betreffende instanties hebben aangegeven open te staan voor overleg daarover.